

Välkommen på läs- och skrivutredning

Viva Logopedi har mottagit ett uppdrag för en läs- och skrivutredning. Därför vill vi berätta om vad en utredning innebär.

På logopedmottagningen genomförs en omfattande bedömning av läsning, stavning och språkliga förmågor som sedan ligger till grund för diskussion om åtgärder, samt eventuell logopedisk diagnos t.ex. Specifik läs- och skrivsvårighet/dyslexi. Arbetsituationen är lugn och logopeden anpassar sig efter elevens behov och förmåga vilket gör att testningen brukar upplevas som positiv. Tag gärna med något att äta och dricka i pausen!

Logopeden lämnar alltid ett skriftligt utlåtande som steg för steg redovisar testresultaten, ger en sammanfattning och rekommendation kring åtgärder.

Information om bedömningen

Testningen genomförs vid 1-3 tillfällen. Därefter går vi tillsammans igenom resultaten med er. Vi tror att det är lättare att följa med i utredningen om man vet vad det är som testas och varför. Därför har vi här gjort en sammanfattning av de olika förmågorna som vi testar under en läs- och skrivutredning. Ni är hela tiden välkomna att ställa frågor!

Auditiv förmåga

= förmågan att uppfatta och minnas information som man hör. Det kan vara enskilda språkljud i ord (t ex tj-sch), ord eller meningar. (*siffror, textinnehåll*)

Om man har svårt att uppfatta språkljud så kan det bli svårt att skriva rätt bokstav och om man ska läsa ett ord behöver man kunna komma ihåg föregående ord för att förstå hela meningen.

Visuell förmåga

= förmågan att uppfatta och minnas information som man ser, såsom bilder eller mönster.

Automatisering

= Vad kommer först, sedan och sist. Alfabetet, månaderna, personnummer och baklängesräkning är exempel på uppgifter som ställer krav på i vilken ordning enheterna kommer. Innefattar även utantillkunskap som t.ex. multiplikationstabellerna.

Ska man skriva ett ord behöver bokstäverna komma i rätt ordning eller *om* man ska återberätta en text är det viktigt att delhändelser kommer i rätt följd. För att läsning ska fungera bra behöver även den bli automatiserad så att inte alltför mycket energi går åt till själva läsningen/lästekniken. När läsningen är automatiserad kan fokus istället läggas på att förstå det man läser.

Språklig förmåga

= flera olika förmågor

- Förståelse av ord, meningar och text
- Ordförråd
- Grammatik
- Förmåga att använda språket så man gör sig förstådd t.ex. muntligt och/eller skriftligt

Läs- och skrivsvårigheter kan ibland bero på att de språkliga förmågorna inte räcker till. Detta kan göra att man får svårt att förstå ordens betydelse i texter, att se sammanhang (i text) och förstå textens innehåll. Nedsatt språklig förmåga påverkar även skrivförmågan och att kunna producera texter.

Fonologisk medvetenhet

= förmågan att förstå hur ett ord låter och inte bara vad det betyder. Att ordet "tåg" är ett kort ord men något långt i verkligheten. Att kunna lyssna på språkljud och sätta ihop till ett ord, t.ex. s-t-o-l = stol. Att kunna ta bort eller lägga till språkljud från ord och höra vad det nya ordet blir; t.ex. skola – la = sko. Att kunna säga ord baklänges, t.ex. att "nål" blir "lån".

Det här är en av de mest grundläggande funktionerna vid läsning. Det handlar om att förstå att ett ord kan brytas ner i ljud och av ljud kan man bygga upp vilka ord som helst. Den språkliga medvetenheten är en viktig grund vid läs- och skrivinläringen som ju går ut på att koppla samman de ljud man hör i orden med bokstäverna.

Läsförmåga

= flera olika förmågor

- Avkodning, den tekniska delen av läsandet, d.v.s. att kunna läsa vad som faktiskt står.
- Läsastighet, d.v.s. hur fort man läser
- Läsförståelse, d.v.s. om man förstår vad man läser. Förståelsen påverkas både av språkförmåga och av avkodning. Läsförståelse påverkas även av arbetsminnet, att hålla i minnet det man läser och förmåga att följa den röda tråden i texten.

Skrivförmåga

= flera olika förmågor

- Att forma bokstäver
- Att kunna göra om det man hör till skrift
- Att stava
- Att behärska punkt, stor bokstav, skrivregler o.s.v.
- Att kunna skriva en sammanhängande berättelse/text
- Att hålla sig till en struktur i berättandet av bl.a. inledning, händelseförlopp avslutande

Matematisk förmåga

Har vissa beröringspunkter med läsning och skrivning, t.ex. automatiseringsförmåga. Matematik, liksom läsning och skrivning, kräver samordning av flera processer och ställer krav på att göra dessa samtidigt eller i nära följd och dessutom i rätt ordning. Brister kan leda till att det i matematik blir svårt att lära sig t.ex. multiplikationstabeller eller att man kastar om siffror 69 / 96.